

103,6 100,3 auch voll - an dem Strom

1

bedeutet in schw. Zeit

8' Prozess von der hfg. Jugend am 2te W.

International Situation in Enn 30er Jahren

Die unsere letzten Kommissionen die mir erzelt we' Bildung auch ob die Krieg verbreitert Luft
a mi' speziell we' d'Fremdenangelegenheiten. En 1938 versicht dass die Vorbereitung ge realisé'e
Hun die Kommissionen schuppen ^{Präsidenten} von September 1938 die mir gitt'ich se festgestalt we'
prérealistischer die Vorstellungen immer den Durchbruch von einem Krieg waren. Dabei hätten
sich auf Grund von dem was gemacht war ganz neue Bestimmungen ~~von~~ gestellt miinte
fin. We' war d'Situation ? :

hat sich d'algemein

Von 1924 bis 1929 ~~hat~~ mir an der virechter Sendung gesinn dass d'
Weltwirtschaftslag ~~sich~~ gebessert ~~hat~~ mä no 1929 geet erém éng grou
politesch a Wirtschaftskrisis un an 1932 huet Deutschland 6
Milliounen Aarbechtsloser. D'est war och de richtigen Nábuedem
fir dass d'NSDAP émmer méi Anhänger kritt.

D'Nazionalsozialisten hun ^{an dem Moment} ~~elo~~ am Reichsdag 107 Setz. D'Kleppereien
sinn nach wéi vor a l'ordre du jour. Den Déitschnationalen Front-
kämpferverband "Stahlhelm" an d'NSDAP hützen géint déi demokratesch
gewielten Regierung. D'S.A. an d'S.S. an de Kommunisteschen Front-
kämpferverband lieweren séch all Dag Strosseschluechten.

Béi de Wahlen den 10. Abréll 1932 gëtt den Hindenburg géint den
Hitler an den Thälmann erém zum Reichspräsident gewielt, awer bei
der Reichstagswahl vom 31. Juli kritt dem Hitler séng Partei 230
Sëtzer.

Den 30. Januar 1933 beriffit den Hindenburg den Hitler zum Reichs-
kanzler déen dorophon nëmmen sénger Leit an séng Regierung hëllt.

Et kënnt dunn den historischen Datum vom 27. Februar, wou zu Berl
de Reichstag brénnt vun den Nazien selwer ugestach an de Kommunis-
ten zu Laascht gelueht. Eng Verhaftungswell setzt an.

Am Reichstag hun d'NSDAP a Sympatisanten 520 Sëtz. Mat dëser Majo
téit lësst sech den Hitler de 24. März gesetzgebend an ausféierend
Gewalt iwerdroen. Dat ass d'Enn vun der parlamentarëscher Republi

Sämtlech Oppositionsparteien ginn ofgeschafft an et bleiwt just éng
Eenheitspartei d'NSDAP an éen Eenheitsstaat.

D'Judden kréien d'Biergerrechter oferkannt. Et dierf kéen Arier méi a
Judd bestueden. D'Judden müssen hiert Vermeigen an déi déi auswandern
müssen en Déel vun hirem Vermeigen zeréeklossen. *offinn*

D'Ausrottung an de Vernichtungslagern, als KZ-Konzentrations Lager
bekannt, fänkt un. E Volleksgericht gët agesat. Politésch Gegner
a Krimineller wéi och déi éischte Geeschlechter verschwannen an den
Kz ter.

21

Sämtlech Jugendorganisationen ginn ofgeschafft an et gëtt nëmmen nach éng Staatsjugend : d'Hitlerjugend, ofgekürzt H.J.

Den 30te Juni 1934 raumt den Hitler esouguer an den égenen Reien a léisst séi Frënd a Kampfgenossen a Chef vun der S.A. de Röhm mat nach aneren féirenden Persënlechkeeten ëmbrengen.

Den 2. August stierwt den Hindenburg an den Hitler iwerhëllt d'Amt vum Reichspräsident bei dat vum Reichskanzler an huet esou och de Kommando iwert d'Armei.

Am März 1935 féiert den Hitler d'allgeméng Wehrpflicht an a besetzt e Joer drop mat der Wehrmacht, dat entmilitariséiert Rheinland.

D'Reichstagswahlen bréngen dem Hitler des Ké'er 99 % vun de Stëmme. Vum Oktober bis November 1936 schléisst den Hitler Verträge mat Japan an Italien, woeraus déi sogenannt "Achse Berlin, Rom, Tokio.

An Italien ass den Diktator Mussolini um Rudder, iwerfällt Abessinien an erklärt et als italienesch Kolonie.

A Spunien brécht am Juni 1936 de Biergerkrich aus. D'Volleksfront bestoend aus Republikaner, Sydikalisten an Kommunisten géint de rechtsgerichtete Regim vum General Franco. Deutschland an Italien hëllefen dem Franco a probéieren do hir Waffen aus, déi am 2te Weltkrich an den Asatz kommen. Frankreich an Russland hëllefen den Angeren mat Fräiwëllegenverbänn.

Am Januar 1939 ass de Krich zu Gonschten vum Franco eriwier.

1937 haten Japaner China iwerfall, woerobberhin d'Amerikaner den Handelsvertrag mat de Japaner kënnegen. Schon 1933 hat Eistreich den Handelsvertrag mat Deutschland gekënnegt a sein Bundeskanzler Dollfuss verbitt d'nationalsozialistesche an d'sozialistesche Parteien. Hien gëtt am Juli 1934 bei éngem nationalsozialisteschem Putsch ermuerd.

1936 gëtt de Schuschnigg eistreicheschen Bundeskanzler a wéns der Krichsgefoer mat Deutschland féiert hien Generalmobilisation an a wëllt éng Volleksofstëmmung ofhalen. Duerch en Ultimatum vum Hitler muss hien zerécktrieden an den 11. März 1938 besetzen déi deitsch Arméen Eistreich, wat dunn den Hitler kuerze hand un deitsch Reich uschlësst.

Am August dat selwecht Joer verlangt den Hitler d'Sudetenland erëm, heirops mobiliséieren d'Tschechen.

Den 29. September 1938 ass zu München éng grouss Konferenz un déer den Hitler, Mussolini, Chamberlain an Daladier déelhuelen.

Nach éng Kéier gi si dem Hitler sénge Fuerderongen no, wëll héen hinne verspricht dat dëst séng lëscht Wënsch wäeren an den 1. Oktober gëtt d'Sudetenland besat an den 16. März d'Joer drop kritt hien och nach Böhmen a Mähren.

Den 7. Abrëll 1939 besetzt den Mussolini Albanien. De Roosevelt warnt dorophin den Hitler an de Mussolini sëch vun aneren Iwerfäll ze enthalen. Dofir schlësst den Hitler éen Netugrëffspackt mat Estland, Lettland an Dänemark a kënnecht awer deen mat Polen.

Et richt also verdeiwelt stark no Krich an dofir féxert och England d'Generalmobilisatioun an.

Dat war also d'Situatioun En 1938 an der Períod wou mir an der levalter Sendung aus de femenge Berichter yelies kum.

Lochte mir hei mat engem lebfbuerge Lid erinner brücken, wi' et och demols yessunge goww a fueren donno mirum.

Bus de femengeberichter hu mir yelies den op kummalem Plang an der Dusselt op Krich a speziell wíntsch Dusselt op Fliegerupreff speziell Kommissiounen an d'Lieue geruf goww.

Esu eng Haftkomm. als President der deemolege Pmergenzesatter Tiel.

damu eng Klamm a Secherheetskomm.

eng Ennerstänuskomm.

eng Brand an Spreimungskomm. - eng Sauntätskomm -

eng Evakuéerskomm. an eng Verpflegungskomm.

d'Virstellungen vum dese Kommissioun's Membreen waren, esu wi' d' Berichter et festhelen esu surrealistesch esu wi' woum des Leih net ferwant lëtten wack alles an der Welt ronderem a speziell an Deibelhand les war. Grouw goww et demols nach héng Televisioun an allgemeng verbreed Radioempfänger, ma' esuwerkin awer Zeitungen an iwerdroen Nachrichten.

Dem Hitler gelängt den 23. August 1939 éen vun séngen gréssten Täuschungsku'en: Hien schleisst mam Stalin an Netugréffspakt of a sprécht de Russen Estland, Lettland, Finland an Ostpolen zou. Fir sech hält hien Westpolen a Litauen aus.

Mat vill Verspriechen siecht hien dann och nach England op séng Sait ze kréien. Awer England hat mat Frankreich zesummen en Schutzpakt mat Polen.

Den 1. September 1939 faalen déi preisesch Arméien a Polen an, dofir erklären England a Frankreich en 3te September Deitschland de Krich. Dat war de Ufank vum 2te Weltkrich, op déen den Hitler systematesch higeschafft hat

4
Zwar konnten die Diddelunger, bei der französischen Krieg der Changerment von
Deutschland von Vorbereidungen der Krieg mit ein nicht beurtelen a
beobachten wie d' Druunnen lauscht d' Louer an Musel, mit emmerhin
waren och vill Diddelungen abhuf beim Marktwieselen an de Raach hellegen Raach
of Trier kuchen ein dass och nie ~~och~~ sich e Pold konnte meken wat alles ~~och~~
Deutschland gedoen huet.

Wat awer bei eis
opgefall ass, dat war dass ganz vill Deutscher die hei zu Diddeleng
gewunnt hun an op der Schmälz geschafft ~~han~~, zeréck an Deutschland
gange sin, wöll et jo do sollt besser sin, an ~~die~~ Arbeit an der
Rüstungsindustrie, an den Herman-Göringwerken zu Hannover an op den
Autobunne fond hun.

Min haben och schon de Krieg a Spanien erminnt. Von hei waren gürka 25
Diddelungen de Republikaner géngt de Franco hellege gungen. Et waren dest
meeschens Kommunisten oder do'n die hei ~~off~~ langsch fesch getroffen waren.
Och durch dem Mussolini céng Erfollger an Rheinlinien an an Albanien,
getroffen man Hitler cénges Succ'én an Munich Italienn mis geréck a céng
Heermacht gefner.

..... Dass do-
durch och munnech Kléppereien hei an Diddeleng entstane sin wo'jo
awer emmerhin ronn 2000 Italiener an 1000 Deutscher geliewt hun war
onemgänglich. Speziell déi deutsch Nazikolonien sin émmér méi fresch
gin an öffentlech mat "Heil Hitler" opgetratt.

Durch all der Fai'en hun die Diddelungen emmer méi gespürt dass et doch
zu engem Kriegsausbruch misst kommen. Och d' Murrinen die hei no an no ge-
traff gommen hun doch bestücht.

.....
..... Luftschutzbunkere si gebaut gin. D'Gemengeverwaltung
huet e grössert Quantum Sand bereetgestallt fir de Brand durch
Brandbommen onschiedlech oder aus ze machen. Am Büro No 39 am
Stadhaus konnt een Bongen ofhuelen an da krut een de Sand a Säck
heembruecht. D'Awunner gowen am Architektbüro am Stadhaus iwert
d' Handhabung von dem Brandbekämpfungsgeschirr énnenricht. D'Leit
hu séch Valisse a Säck káfft fir wa se évakuéiert géwe gin.
Wöll allgemeng ugeholl gow dass wann Deutschland géiw a Létzebuerg
amarchéieren d' Franzosen aus der Maginot Linn eraus hei hinne géiwe
schéssen, d'Leit sech missten ^{an} d' Frankreich oder an d' Esleck retten.
Déi puer privat Camionen a Camionetten waren och agericht gin fir
kennen als Ambulanz déi Krank aus dem Spidol ze évakuéieren. An deem
Sénn hat och d'Gemengeverwaltung e Froebo ausgeschafft dée sollt un
all Haushalt verdeelt gin fir un Hand von diesen Informationen den
Oftransport and Raumen von Diddeleng ze organiséieren.

Déi nach schoulpflichteg Kanner kruten éng spéziel Identitätskart, déi sollten ^{an} énger wasserdichter Enveloppe op der Broscht mat énger Schnuer em den Halz droen.

D'Leit gouwen och gewarnt fir Grenzkomplicatiounen ze évitéi'eren në ze no u Frankreich eru spazéieren ze goen. Esou z.B. nët iwert Eisenbunnslinien Bétébuerg - Diedenhuewen.

Besonnesch sinn déi Diddelénger erschréckt wéi se gehéiert hun dass Sufftgen, Kanfen a Wummeréng évakuéiert gouwen.

Beonrohegt huet och d'Obstellen vun sogenannten "Bürgerwehren" an de Südgeméngen. Esou sollten 3 Mann pro 1000 Avunner sech mëllen. Dem Appell héi zou hate, sech béi eis 20 Männer gemëllt. Sie haten Dingsch vu Owends 10 Auer bis muerges ~~4~~ a waren duerch e Brassard gezéchent.

Fir dass ~~jiddereen aus sengem Flieger~~ ^{d'Flieger aus der Lëtzebuerg} ~~aus~~ ^{inwärtlich} sollt gesin, wou d'Grenz vu Lëtzebuerg wir, hun all 5 km lanscht Grenzen weiss Betonsbléck a Form vun éngem weiss ugestrachenem L d'Grenz gezéchent. Och zu Diddeléng sinn d'Leit dës Zéche kucke gangen.

Wéi ~~dunn~~ ^{dun} während der "drôle de guerre" d'Franzosen d'Grenz zougemach haten an d'Grenzuertschaften évakuéiert, ^{gouwen} konnten och kéng Franzosen oder Lëtzebuenger, déi déisäit gewunnt hunn, op d'Schmëlz schaffe komme

^{Am} März 1940 huet ^{hunn} ~~d' Bauverwaltung~~ ^{an der Wuermeréngerstrooss} ~~an der~~ ^{Zick} dem lëtzebuenger Zollbüro an der französescher Grenz eng Stohlepart teschend schwéieren Betonsbléck opgericht. Lanscht Musel waren des Parten schon 1939 opgericht ginn, awer fir dass kéen ~~Yun~~ ^{Yun} onser Neutralitéit sollt zweiwelen, gouwen dës Parten och elo lanscht d'französesch Grenz opgericht.

verstärkt hunn
drof

^{Doa} D'Zaldoten an Gendarmen déi ^{zu} ~~mir~~ op der Grenz ~~an~~ ^{an} Wuermeréng a Sufftgen ~~an~~ ^{an} gesinn hunn, hate Stohlhelmer ~~op~~ ^{op} mat ~~dem~~ ^{dem} Groussherzogleschen Wappe. Fir se nët mat der fransösescher Gard Mobil ze verwisselen war als Neutralitéitzéichen e 5 cm weisst Band ronderem den Helm.

Min Diddelénger hunn also ganz deitlech ~~gespirt~~ ^{gespirt} un all dese Fai'en, ~~gespirt~~ ^{gespirt} dass de Krich emmen ~~mit~~ ^{mit} no kinn a waren ~~nach~~ ^{nach} fir dass min 1939 nach a voller ~~Onofhängegkeet~~ ^{Onofhängegkeet} ~~an~~ ^{an} Freed ~~an~~ ^{an} 100 jere Onofhängegkeet feiere kinnen.